

2018

Proposta de IV Plan director da cooperación galega (2018-2021). CONGACODE - 18 de abril de 2018

Documento elaborado por Xosé Luis Pastoriza Rozas
a pedimento da Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE.
Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza.
Xunta de Galicia

Proposta de IV Plan director da cooperación galega (2018-2021).
Enviada o 13 de abril de 2018 ás persoas e entidades representadas no Consello Galego de
Cooperación para o Desenvolvemento (CONGACODE).

Índice

Acrónimos e siglas	3
1. Introducción.....	4
2. Fundamentos da cooperación galega.....	5
2.1. Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible das Nacións Unidas	5
2.2. Logros e desafíos da cooperación galega	8
2.3. Misión, visión, principios, enfoques e criterios da cooperación galega	10
2.4. Capacidades e axentes da cooperación galega	11
3. Ámbitos estratéxicos da cooperación galega.....	12
AE 1. Promover o exercicio dos dereitos sociais básicos (saúde, educación, alimentación, hábitat e auga e saneamento básico) polas persoas e colectivos máis pobres e vulnerables.	13
AE 2. Apoiar a agricultura, a pesca e a acuicultura sostibles, preservando os recursos naturais no marco de modelos de desenvolvemento rural e territorial integrados, inclusivos, solidarios e redistributivos para unha prosperidade compartida.	14
AE 3. Impulsar a equidade de xénero e o empoderamento e o exercicio de dereitos das mulleres e da infancia.	15
AE 4. Paliar e reducir a vulnerabilidade respondendo ás crises humanitarias con eficacia e calidade.....	15
AE 5. Construír unha cidadanía global comprometida coa transformación social, a solidariedade e o desenvolvemento humano sostible.....	16
4. Prioridades xeográficas, transversais e colectivos prioritarios	17
4.1. Prioridades xeográficas.....	17
4.2. Prioridades transversais	17
4.3. Colectivos prioritarios.....	19
5. Marco de resultados de xestión.....	20
R.X.1. A cooperación galega aliña o seu marco estratéxico e operativo coa Axenda 2030 e os ODS.....	20
R.X.2. A cooperación galega concentra a súa axuda con criterios de eficacia.	20
R.X.3. A cooperación galega especializa a súa axuda nos ámbitos estratéxicos nos que conta con valor engadido ou vantaxes comparativas.	21
R.X.4. Os actores e axentes da cooperación galega coordinan e complementan as súas actuacións para a consecución dos ODS.	22
R.X.5. Os actores e axentes da cooperación galega fortalecen a súa capacidade para a consecución dos ODS.....	22
R.X.6. A cidadanía galega accede a información de calidade sobre os logros colectivos da cooperación galegana consecución dos ODS.	24
6. Modalidades e instrumentos de axuda	24
6.1. Convocatorias públicas.....	24
6.2. Outros instrumentos: convenios e cooperación técnica	25
7. Avaliación e xestión do coñecemento.....	26
8. Marco orzamentario	27
9. Marco de resultados e indicadores	28

Acrónimos e siglas

AECID	Axencia Española de Cooperación Internacional para o Desenvolvemento
AE	Ámbito estratéxico
AH	Acción humanitaria
ANX	Acordo de nova xeración
AOD	Axuda oficial ao desenvolvemento
CCAA	Comunidades autónomas
CGONGD	Coordinadora Galega de ONG para o Desenvolvemento
CINCODE	Comisión Interdepartamental de Cooperación para o Desenvolvemento
CINTERCODE	Comisión Interterritorial de Cooperación para o Desenvolvemento
CONGACODE	Consello Galego de Cooperación para o Desenvolvemento
DIH	Dereito internacional humanitario
DXRREE e UE	Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE
FONDO GALEGO	Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade
IDH	Índice de desenvolvemento humano
LA	Liña de acción
MAEC	Ministerio de Asuntos Exteriores e Cooperación
MAP	Marco de asociación país
NNUU	Nacións Unidas
ODM	Obxectivos de desenvolvemento do milenio
ODS	Obxectivos de desenvolvemento sostible
ONGD	Organización non governamental de desenvolvemento
OSC	Organizacións da sociedade civil
PACI	Plan anual da cooperación internacional
PALOP	País africano de lingua oficial portuguesa
PMA	Países menos adiantados
RGCUD	Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento
RX	Resultado de xestión
SDXCE	Subdirección Xeral de Cooperación Exterior
VARD	Vinculación entre axuda, rehabilitación e desenvolvemento

1. Introducción

1. No ano 2017 conmemorouse o XXV aniversario da realización das primeiras actividades da Xunta de Galicia en materia de cooperación para o desenvolvemento. Desde aquela semente inicial do ano 1992, tense consolidado unha política pública galega de cooperación e solidariedade global en canto **expresión da corresponsabilidade e do compromiso solidario da sociedade galega** coas comunidades e pobos empobrecidos, que procuran a realización do seu dereito ao desenvolvemento humano sostible.

2. O IV Plan director da cooperación galega para o desenvolvemento (2018-2021) enmárcase na nova axenda global de desenvolvemento, definida pola *Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible* das Nacións Unidas. Este marco de acción, que substitúe á Declaración do Milenio e os seus Obxectivos de desenvolvemento do milenio (ODM), constitúe o referente para as políticas de cooperación e desenvolvemento, para os instrumentos de financiamento e para as alianzas a nivel mundial. A Axenda 2030 e os seus Obxectivos de desenvolvemento sostible (ODS) demandan unha política pública de cooperación centrada na xeración de cambios positivos e sostibles nas condicións de vida das persoas nas comunidades e países cos que se asocia a cooperación galega, promovendo alianzas para a conservación do noso planeta, a construción da paz, a realización dos dereitos humanos, e unha prosperidade compartida.

3. Ademais, este plan nace nun contexto de crecemento económico e recuperación financeira que permitirá avanzar de xeito sostible cara á aspiración colectiva da cidadanía galega de destinar o 0,7% dos orzamentos da Xunta de Galicia a axuda oficial ao desenvolvemento tal e como recomendan a *Lei 3/2003 de cooperación para desenvolvemento* e o *Pacto galego contra a pobreza* do ano 2010. Non obstante, máis alá dos recursos orzamentarios, dáse continuidade aos procesos para fortalecer un sistema galego de cooperación máis estratéxico, eficaz, coordinado e complementario, poñendo en valor a experiencia e capacidades dos actores públicos e dos axentes de cooperación para a consecución de logros colectivos no marco dos ODS.

4. Este exercicio de planificación estratéxica presenta as seguintes características diferenciadoras:

1. O **aliñamento coa Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible das Nacións Unidas** contribuíndo aos esforzos colectivos da cidadanía galega e dos actores públicos e axentes de cooperación para a consecución dos ODS.
2. A continuidade na planificación estratéxica baseada no modelo de **xestión orientada a resultados de desenvolvemento** reforzando, á súa vez, a **identidade, as vantaxes comparativas e o valor engadido** da cooperación galega.
3. A **previsibilidade dos recursos dispoñibles** no marco dun crecemento sostible do Programa 331A de cooperación exterior para o desenvolvemento da Xunta de Galicia.
4. A **transparencia e promoción dunha participación ampla e activa** dos actores e axentes galegos de cooperación durante o seu proceso de elaboración de tal xeito que resulte coherente cos principios dunha política pública participativa e participada.

5. Tal e como aconteceu durante a vixencia do anterior Plan director, a política pública de cooperación da Xunta de Galicia promoverá a transparencia e a rendición de contas activa á cidadanía galega dos seus logros na consecución dos ODS, así como do cumprimento dos resultados previstos neste Plan director. Ademais, apoiarase o traballo de promoción dunha conciencia solidaria na cidadanía galega e a súa participación nas accións de solidariedade a nivel local e global para a transformación social.

2. Fundamentos da cooperación galega

6. O proceso participativo de planificación estratéxica liderado pola Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE (DXRREE e UE) facilitou unha reflexión colectiva sobre o sentido e valor diferencial da cooperación galega no marco da axenda global de desenvolvemento. Neste apartado analízanse os principais elementos desta nova axenda, os logros e desafíos para a cooperación galega, renóvase a súa misión e visión, enuméranse os principios e criterios que inspiran e orientan as accións de cooperación lideradas pola Xunta de Galicia, e descríbense as capacidades coas que conta.

2.1. Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible das Nacións Unidas

7. En setembro de 2015 as Nacións Unidas aprobaron a **Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible**, resultado dun amplo proceso de negociación e consulta aberto e participativo no que se implicaron representantes oficiais dos 193 estados membros, organizacións da sociedade civil, universidades, o sector privado e a cidadanía mundial. Esta renovada axenda global para o desenvolvemento substitúe á plasmada na Declaración do Milenio do ano 2000, que se materializou nos ODM, marco estratéxico no que se desenvolveron os tres primeiros plans directores da cooperación galega.

Cadro 1: Esferas da Axenda 2030

1. Poñer fin á pobreza e á fame en todas as súas formas e dimensións, fomentar a resiliencia e velar porque todos os seres humanos poidan realizar o seu potencial con dignidade e igualdade nun medio ambiente saudable. As **persoas** no centro.
2. Protexer o planeta contra a degradación, mediante a produción e o consumo sostibles, a xestión sostible dos recursos naturais e a través de medidas urxentes para facer fronte ao cambio climático. Preservar o noso **planeta**.
3. Fomentar un desenvolvemento económico, integrado, inclusivo e sostible, que reduza a desigualdade, reforce a equidade e as capacidades das persoas, para que todos os seres humanos poidan gozar dunha vida próspera e plena. Unha **prosperidade** compartida.
4. Propiciar sociedades pacíficas, xustas e inclusivas, libres do temor e da violencia. Construír a **paz**.
5. Mobilizar os medios necesarios para implantar a Axenda 2030 e promover un espírito de maior solidariedade mundial, que se centre particularmente nas necesidades das persoas máis pobres e vulnerables, coa colaboración de todos os países, todas as partes interesadas e todas as persoas. Construír **partenariados/alianzas**.

8. Esta nova axenda presenta unha visión máis ambiciosa e holística do desenvolvemento sostible, integrando as dimensións económica, social e ambiental nos seus **17 ODS** e 169 metas. Ademais, a Axenda 2030 presenta tres novidades que marcan a diferenza con respecto dos ODM:

1. **Universalidade**: impoñendo responsabilidades compartidas ao conxunto de estados que integran a comunidade internacional en todos os niveis de gobernanza supraestatal, estatal e local.
2. **Integralidade**: reflectindo a multidimensionalidade dos procesos de desenvolvemento.
3. **Diversidade**: promovendo a xeración de alianzas e espazos multiactor, de tal xeito que cada actor poida fornecer unha achega significativa e relevante aos procesos de desenvolvemento sostible.

9. A Axenda 2030 constituirá o marco global dentro do que se desenvolverán os vindeiros tres plans directores da cooperación galega. Por este motivo, faise preciso afondar na acomodación a esta nova axenda da identidade singular da política pública galega de cooperación para o desenvolvemento, así como do conxunto de políticas públicas da Xunta de Galicia. Neste senso, a Axenda 2030 facilita a comprensión da achega da sociedade galega á provisión de bens públicos globais e rexionais, como son a sustentabilidade ambiental, a paz e seguridade, a estabilidade económica e financeira, a saúde global, o coñecemento e a cultura, e a diversidade das expresións culturais e a interculturalidade.

10. A **Unión Europea** ten asumido a Axenda 2030 a través da aprobación en 2017 do *Novo consenso europeo sobre desenvolvemento. O noso mundo, a nosa dignidade, o noso futuro*. A DXRREE e UE participou na súa elaboración a través da responsabilidade da relatoría do ditame do Comité Europeo das Rexións sobre este documento estratéxico. Neste ditame reiterouse o valor da Axenda 2030 e a achega específica que a cooperación oficial descentralizada ao desenvolvemento pode realizar nos seguintes aspectos:

1. A xeración de asociacións e alianzas de desenvolvemento sostible a longo prazo e irmanamentos con institucións homólogas nos países socios, reforzando a apropiación democrática local dos procesos de desenvolvemento sostible.
2. A aposta pola educación para a cidadanía global e a comunicación para o desenvolvemento sostible, no nivel da concienciación crítica da sociedade e da mobilización social a favor dun maior compromiso coa participación solidaria e coa política pública de cooperación.
3. A maior capacidade de resposta ás necesidades locais pola súa proximidade e presenza territorial, así como polo desenvolvemento de coñecementos especializados nos sectores que tradicionalmente propician a redución da pobreza (habitabilidade, planificación urbana, auga e saneamento, xestión de residuos, servizos sociais, etc.). Deste xeito, capitalízanse as súas propias capacidades para a xestión de políticas públicas de benestar a nivel local e rexional na loita contra a pobreza, a exclusión e marxinación social, a desigualdade, e na promoción da cohesión social e o desenvolvemento sostible.
4. A experiencia e competencias en desenvolvemento territorial e local, descentralización e fortalecemento da gobernanza democrática local.
5. A promoción de asociacións multiactor cun alto protagonismo, liderado e participación das organizacións da sociedade civil nos países socios e en Europa.

11. A **nivel estatal**, desde 2014, a cooperación descentralizada oficial ao desenvolvemento, como ámbito e competencia da acción exterior das comunidades autónomas e da administración local, tense adecuado ao marco renovado da acción do exterior do Estado, tal e como se define na *Lei 2/2014, de 25 de marzo, da acción e do servizo exterior do Estado* e na *Lei 25/2014, do 27 de novembro, de tratados e outros acordos internacionais*. A Comunidade Autónoma de Galicia reflectiu esta nova normativa a través de dous decretos: o *Decreto 178/2015, do 26 novembro, polo que se regula a acción exterior da Comunidade Autónoma de Galicia* e o *Decreto 29/2017, do 9 de marzo, de cooperación para o desenvolvemento*.

12. Ao tempo, en 2017 definiuse colectivamente a **acción exterior de Galicia** a través da *Estratexia galega de acción exterior. Horizonte post-2020*, na que se establece un marco de coordinación, cooperación e colaboración do conxunto de actores e axentes galegos da acción exterior. A cooperación para o desenvolvemento recoñécese como un ámbito sectorial prioritario no marco da Axenda 2030 e os ODS, salientando que debe fomentar a coherencia e complementariedade coa cooperación europea e española mediante a posta en valor da súas

vantaxes comparativas. Neste senso, o IV Plan director da cooperación galega (2018-2021) promove a coherencia estratéxica, a coordinación operativa e a complementariedade de esforzos co V Plan director da cooperación española (2018-2021).

13. O compromiso da administración autonómica e do Goberno galego coa axenda global de desenvolvemento e a asunción da súa responsabilidade compartida nos procesos multinivel para acadar o seu cumprimento como Administración pública sub-estatal, tense posto de manifesto na encomenda da elaboración dun estudo verbo da **implantación da Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible pola Xunta de Galicia**. Este estudo ofrece unha visión integral das posibles achegas de Galicia aos ODS, tanto a nivel interno, a través das políticas públicas galegas, como a nivel externo, a través da acción exterior pública e privada.

14. Polo tanto, este Plan director asume estes referentes normativos, estratéxicos e operativos focalizando os recursos, capacidades e activos da cooperación galega no cumprimento da Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible e os ODS, así como do seu marco de resultados, metas e indicadores propostos.

Cadro 2: Os Obxectivos de desenvolvemento sostible

1. Poñer fin á pobreza en todas as súas formas e en todo o mundo
2. Poñer fin á fame, acadar a seguridade alimentaria e a mellora da nutrición, e promover a agricultura sostible.
3. Garantir unha vida sa e promover o benestar de todas as persoas a todas as idades.
4. Garantir unha educación inclusiva e equitativa de calidade, e promover oportunidades de aprendizaxe permanente para todas as persoas.
5. Lograr a igualdade de xénero e empoderar a todas as mulleres e nenas.
6. Garantir a dispoñibilidade e a xestión sostible da auga e o saneamento para todas as persoas.
7. Garantir o acceso a unha enerxía accesible, fiable, sostible e moderna para todas as persoas.
8. Promover o crecemento económico sostido, inclusivo e sostible, o pleno emprego e produtivo e o traballo decente para todas as persoas.
9. Construír infraestruturas resilientes, promover a industrialización inclusiva e sostible, e fomentar a innovación.
10. Reducir a desigualdade nos países e entre eles.
11. Lograr que as cidades e os asentamentos humanos sexan inclusivos, seguros, resilientes e sostibles.
12. Garantir modalidades de consumo e produción sostibles.
13. Adoptar medidas urxentes para combater o cambio climático e os seus efectos.
14. Conservar e empregar sostiblemente os océanos, os mares e os recursos mariños para acadar o desenvolvemento sostible.
15. Protexer, restablecer e promover o uso sostible dos ecosistemas terrestres, xestionar sostiblemente os bosques, loitar contra a desertificación, deter e invertir a degradación das terras, e deter a perda da biodiversidade.
16. Promover sociedades pacíficas e inclusivas para o desenvolvemento sostible, facilitar o acceso á xustiza para todos, e construír a todos os niveis institucións eficaces e inclusivas que rendan contas.
17. Fortalecer os medios de implantación e revitalizar a Alianza mundial para o desenvolvemento sostible.

2.2. Logros e desafíos da cooperación galega

15. A política pública de cooperación da Xunta de Galicia baséase na aprendizaxe e a mellora continua, de tal xeito que este Plan director se constrúe sobre os logros dos anteriores plans directores, afrontando os desafíos pendentes. Neste senso, a avaliación intermedia e final do III Plan director da cooperación galega (2014-2017) definiu tanto os logros e avances como os retos e desafíos para a cooperación galega a curto e medio prazo.

16. Os **principais logros e avances** identificáronse nos seguintes puntos:

- A capacidade de xestión e a execución eficaz e eficiente do marco de resultados do III Plan director da cooperación galega pola DXRREE e UE.
- A solvencia financeira coa execución do 99% do orzamento previsto nos correspondentes Plans Anuais e o desembolso puntual do 100% das axudas comprometidas.
- O aliñamento coa axenda global do desenvolvemento, contribuíndo á realización dos ODM, os ODS e a axenda de eficacia da cooperación:
 - Fomentando a concentración xeográfica: o 95% dos seus recursos desembolsados no exterior en cooperación foron investidos nos dez países prioritarios definidos no III Plan director.
 - Fortalecendo a especialización sectorial: cun 91% dos recursos desembolsados no exterior en cooperación investidos nos sete sectores nos que a cooperación galega conta con vantaxes comparativas: agricultura e desenvolvemento rural, pesca e acuicultura, educación, saúde e programas/políticas sobre saúde sexual e reprodutiva, xestión integral e gobernanza de recursos hídricos, habitabilidade básica e abastecemento de auga e saneamento.
 - Apostando pola complementariedade con outros actores: a través da súa actuación coordinada coa cooperación española e con outras cooperación autónomas no eido da acción humanitaria; e da colaboración institucional nas iniciativas de asociación, avaliación e transparencia da axuda da cooperación española.
 - Facilitando a innovación a través da renovación do marco normativo e organizativo e da aprobación do *Decreto 29/2017 de cooperación para o desenvolvemento*, do financiamento dunha nova convocatoria de investigación para o desenvolvemento e a creación e consolidación da Rede Galega de Cooperación Universitaria ao Desenvolvemento (RGCUD), do apoio ás alianzas multiactor con financiamento externo nos seus sectores de especialización, e da elaboración participativa da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global.
- A participación e transparencia, rendendo contas á cidadanía dos seus logros colectivos a través de:
 - A reforma legal dos espazos de participación e coordinación definidos na *Lei 3/2003, do 19 de xuño, de cooperación para o desenvolvemento*, pola cal se suprimían a Comisión Interterritorial de Cooperación para o Desenvolvemento (CINTERCODE) e a Comisión Interdepartamental de Cooperación para o Desenvolvemento (CINCODE), reforzando o papel do Consello Galego de Cooperación para o Desenvolvemento (CONGACODE) e ampliando o número de actores e axentes de cooperación representados.
 - A accesibilidade da información na nova web da cooperación galega verbo da planificación da cooperación galega, dos seus instrumentos de axuda, das intervencións financiadas, das avaliacións das súas actuacións e das memorias anuais de xestión.

- Un activo diálogo cos axentes galegos de cooperación, especialmente coas ONGD, que xestionaron o 72% dos recursos desembolsados.
- A promoción da participación dos axentes de cooperación no deseño das convocatorias públicas de axudas, nas avaliacións dos proxectos no exterior e do Plan director, na elaboración da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega e nos estudos impulsados pola DXRREE e UE.

17. Os principais **retos e desafíos** localizáronse nos seguintes aspectos:

- A recuperación do consenso social e político sobre a política pública galega de cooperación no marco dunha nova axenda global de desenvolvemento que demanda maiores compromisos dos gobernos sub-estatais para o cumprimento dos ODS no 2030.
- O aumento do esforzo investidor, superando o 0,04% dos orzamentos da Xunta de Galicia destinado a cooperación ao desenvolvemento entre 2014 e 2017 co obxectivo de recuperar o volume de axuda oficial ao desenvolvemento (AOD) xestionado previamente á crise económica e fiscal.
- A suficiencia orzamentaria necesaria para garantir dous aspectos: en primeiro lugar, a previsibilidade instrumental, de tal xeito que se dote á DXRREE e UE dos recursos financeiros suficientes para a convocatoria estable dos instrumentos de axudas previstos no Plan director; e, en segundo lugar, o reforzamento do proceso de aumento do promedio de financiamento por actuación e actividade, apoiando accións de maior impacto a medio e longo prazo que posibiliten a xeración de cambios positivos sostibles nas persoas e comunidades coas que traballa e se asocia a cooperación galega.
- A renovación das prioridades xeográficas da cooperación exterior no contexto dunha ampliación dos fondos destinados a países menos adiantados e a África Subsahariana, aproveitando o valor estratéxico dos países africanos de lingua oficial portuguesa (PALOP).
- A construción de resiliencia no conxunto de actividades de cooperación, mediante un reforzamento da especialización no eido do fortalecemento institucional e de organizacións da sociedade civil, e do empoderamento das mulleres.
- O reforzamento do modelo de actuación nos países prioritarios ou nas comunidades socias con base en alianzas territoriais multiactor e multinivel, nos sectores de especialización da cooperación galega.
- A integración dunha visión de coherencia de políticas na Administración pública galega, en coordinación co conxunto de actores públicos e axentes de cooperación, a través dun liderado político activo que promova a transversalización estratéxica da Axenda 2030 e a súa localización no nivel autonómico e local.
- A promoción da participación nas actividades da cooperación galega do conxunto de axentes de cooperación, e a posta en valor das novas oportunidades de diálogo de políticas pola ampliación da composición do CONGACODE.
- A mellora da coordinación e diálogo coas administracións locais que financian actividades de cooperación internacional e educación para o desenvolvemento.
- A posta en valor dos procesos de xestión do coñecemento e das aprendizaxes institucionais derivadas dos estudos e avaliacións financiadas pola cooperación galega.
- A mellora da difusión á cidadanía dos logros colectivos da cooperación galega a través de accións de comunicación máis estratéxicas e integrais.

18. Este Plan director é o resultado dun amplo proceso de diálogo e consulta cos actores e axentes de cooperación sobre os logros e avances da cooperación galega, e sobre a procura de

solucións viables e de valor estratéxico aos retos e desafíos a medio e longo prazo, propostas que se materializan no marco de resultados proposto para o período 2018-2021.

2.3. Misión, visión, principios, enfoques e criterios da cooperación galega

19. Este Plan director declara como **misión** da cooperación galega:

Mediante a política pública de cooperación para o desenvolvemento, a sociedade galega contribúe ao logro dos Obxectivos de desenvolvemento sostible co fin de erradicar a pobreza nas súas múltiples dimensións, construír a resiliencia de persoas e comunidades, reducir as desigualdades, promover a realización efectiva dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais, e favorecer modelos de produción e de consumo sostibles para a conservación do planeta. As accións da cooperación galega orientaranse á promoción de cambios positivos e sostibles e a longo prazo nas condicións de vida das persoas para a realización do dereito ao desenvolvemento humano integral e sostible dos países e comunidades cos que se asocia a cooperación galega, e contribuirán á construción dunha cidadanía global concienciada, comprometida e participativa que apoia as políticas e accións de solidariedade a nivel local e global.

20. E expresa a súa **visión** do proceso de desenvolvemento humano sostible:

A sociedade galega aspira a conseguir un mundo onde as persoas estean primeiro, onde ningunha persoa sexa deixada atrás -especialmente as mulleres, a infancia e os colectivos máis vulnerables-, onde a prosperidade sexa compartida por todas as persoas e comunidades, que respecte e conserve o planeta, onde se consolide e constrúa a paz baseada na xustiza e os dereitos humanos, e onde traballemos conxuntamente e en asociación para construílo.

21. A misión e visión da cooperación galega complementábase cos principios, enfoques e criterios da política pública de cooperación descritos en anteriores plans directores e que se coidan plenamente vixentes.

5 principios da cooperación galega

1. O ser humano debe constituír o centro dos esforzos do desenvolvemento.
2. O desenvolvemento constitúe un proceso multidimensional e non simplemente económico.
3. O desenvolvemento ten que se concibir como unha opción de realización dos pobos.
4. O desenvolvemento constitúe unha responsabilidade compartida.
5. A xustificación última do proceso de desenvolvemento descansa na realización efectiva dos dereitos das persoas.

9 enfoques da política pública para o desenvolvemento humano sostible

1. Enfoque de desenvolvemento humano e das capacidades.
2. Enfoque baseado en Dereitos Humanos.
3. Enfoque de xénero en desenvolvemento.
4. Enfoque de desenvolvemento sostible.
5. Enfoque de xestión orientada a resultados de desenvolvemento.
6. Enfoque inclusivo.
7. Enfoque de proceso.
8. Eficacia no desenvolvemento.
9. Enfoque de resiliencia.

7 criterios da política pública galega de cooperación

1. A axuda debe ser eficaz e sostible.
2. A axuda debe ser previsible.
3. A axuda debe concentrar os seus recursos.
4. A axuda débese xestionar de forma transparente.
5. A axuda débese integrar nun marco de coherencia de políticas de desenvolvemento sostible das administracións públicas.
6. A axuda debe fomentar a participación social nos países socios e en Galicia.
7. A axuda debe promover a integración, complementariedade e coordinación dos actores e axentes de cooperación.

2.4. Capacidades e axentes da cooperación galega

22. Co obxectivo de reforzar as súas capacidades, a cooperación galega dará continuidade aos seus esforzos nos seguintes ámbitos:

- O incremento da complementariedade entre os actores e axentes de cooperación a través do impulso da coordinación, a colaboración e a concertación.
- O fortalecemento da capacidade dos actores e axentes de cooperación.
- O reforzamento dos procesos de información, comunicación e rendición de contas dirixidos á cidadanía galega.
- A dotación dun marco orzamentario que garanta a previsibilidade dos recursos e instrumentos, a solvencia financeira e a viabilidade operativa.

23. A *Lei 3/2003, de 19 de xuño, de cooperación para o desenvolvemento* recoñece como actores da cooperación galega á administración autonómica e ás entidades locais, así como ás institucións que as integren e ás organizacións que as representen. Por outra banda, enumera os seguintes axentes de cooperación: ONGD, universidades, empresas e organizacións empresariais, sindicatos, comunidades galegas no exterior, e outros axentes sociais ou entidades que teñan entre os seus fins a realización de actividades de cooperación para o desenvolvemento.

24. Dentro dos actores e axentes de cooperación, a DXRREE e UE recoñece a achega relevante para o diálogo de políticas e o fortalecemento do sistema galego de cooperación que realiza a Coordinadora Galega de ONGD, o Fondo Galego e as Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento. Ao tempo, outros axentes, como a Fundación CETMAR, reforzan o valor diferencial da cooperación galega a través da súa especialización sectorial estratéxica en pesca e acuicultura.

25. Ademais, valóranse positivamente as iniciativas desenvolvidas polos concellos e deputacións galegas co fin de reforzar e impulsar as políticas públicas locais de cooperación para o desenvolvemento no horizonte compartido da localización da Axenda 2030 e dos ODS. Neste senso, o procedemento de información previsto no *Decreto 29/2017, do 9 de marzo, de cooperación para o desenvolvemento* para as entidades locais porase ao servizo do incremento da complementariedade e o impulso da coordinación entre os actores públicos de cooperación.

26. A cooperación galega desenvolverá aquelas medidas que faciliten, tanto a posta en valor das capacidades e experiencia dos diferentes axentes, e o reforzamento da súa capacidade para a consecución dos ODS, como aquelas outras que fomenten a complementariedade e xeración de sinerxías entre o conxunto de actores e axentes. En relación ás empresas e

organizacións empresariais e dentro do marco de coherencia de políticas, fortaleceranse as capacidades dos axentes de cooperación para a promoción da innovación e de alianzas público-privadas para o desenvolvemento, a responsabilidade social empresarial, os negocios inclusivos e o investimento positivo e responsable dentro do marco establecido polos Principios reitores de Nacións Unidas sobre empresas e dereitos humanos e o Plan estatal de acción de empresa e dereitos humanos. Por último, a cooperación galega seguirá a manter as alianzas de traballo coas organizacións internacionais de desenvolvemento, especialmente no eido da acción humanitaria e na formación de persoas expertas en cooperación ao desenvolvemento, ao abeiro da convocatoria específica de bolsas de formación.

3. Ámbitos estratéxicos da cooperación galega

27. A cooperación galega aspira a promover a consecución da Axenda 2030 e os ODS con base nas súas capacidades, activos e recursos. Os cinco ámbitos estratéxicos seleccionados afirman o valor diferencial e a especialización coherente da cooperación galega, resultado da experiencia e traxectoria histórica da actuación conxunta dos actores e axentes galegos de cooperación en alianza cos seus socios de desenvolvemento. Ao tempo, estes ámbitos estratéxicos, complementados coas prioridades transversais, abranguen as cinco esferas da Axenda 2030: persoas, planeta, prosperidade, paz e partenariado/alianzas. Non obstante, a selectividade dos ámbitos estratéxicos salienta un dobre aspecto: en primeiro lugar, que a cooperación galega contribúe corresponsablemente á consecución dos ODS xunto co resto de actores e axentes públicos e privados a nivel local, estatal, rexional e mundial; e, en segundo lugar, que a amplitude dos 17 ODS e 169 metas do marco de resultados da Axenda 2030 impón a necesidade de ser selectivos con criterios de realismo e pragmatismo, e con base nos recursos e capacidades do sistema galego de cooperación.

28. En todos os ámbitos estratéxicos deberanse respectar os principios de eficacia da cooperación: apropiación democrática do proceso de desenvolvemento, harmonización inclusiva, aliñamento crítico, xestión solidaria para resultados, responsabilidade compartida e transparencia. As actuacións da cooperación galega deberán reforzar as capacidades locais da sociedade civil e da Administración pública nos países e comunidades socios, fortalecendo o bo goberno, a gobernabilidade democrática e o estado de dereito, a participación cidadá, e a estrutura e os sistemas de xestión do sector público, especialmente nas políticas públicas de prevención e preparación; nos sistemas e programas de protección, accesibilidade, cohesión e inclusión social; e nas iniciativas de descentralización administrativa e política nun marco de modernización e profesionalización da Administración pública. Ademais, todos os ámbitos estratéxicos poderán acoller actividades de intercambio de coñecemento, innovación e transferencia de tecnoloxía. Por último, promoverase activamente a tecnoloxía para o desenvolvemento humano sostible e as súas ferramentas (licenzas *copyleft*, software libre, bases de datos abertas, etc.), de tal xeito que se empreguen as tecnoloxías apropiadas a cada contexto cultural, social e xeográfico, contemplando o seu uso tamén nas accións de construción dunha cidadanía global, co fin de aumentar as capacidades e coñecementos de todas as persoas e comunidades, evitando dependencias tecnolóxicas, e permitindo gañar en liberdade e autonomía nos procesos de desenvolvemento individual e colectivos.

29. Estes cinco ámbitos estratéxicos serán o destino como mínimo do 90% do total da axuda desembolsable da DXREE e UE consonte ao seguinte rango de distribución:

Ámbitos estratéxicos		Rango %
1	Promover o exercicio dos dereitos sociais básicos (saúde, educación, alimentación, hábitat e auga e saneamento básico) polas persoas e colectivos máis pobres e vulnerables.	60-75%
2	Apoiar a agricultura, a pesca e a acuicultura sostibles, preservando os recursos naturais no marco de modelos de desenvolvemento rural e territorial integrados, inclusivos, solidarios e redistributivos para unha prosperidade compartida.	
3	Impulsar a equidade de xénero e máis o empoderamento e o exercicio de dereitos das mulleres e da infancia.	
4	Paliar e reducir a vulnerabilidade respondendo ás crises humanitarias con eficacia e calidade.	10-15%
5	Construír unha cidadanía global comprometida coa transformación social, a solidariedade e o desenvolvemento humano sostible.	10-15%

30. Estes cinco ámbitos estratéxicos, á súa vez, contribúen á consecución dos seguintes ODS:

Ámbitos estratéxicos	Obxectivos de desenvolvemento sostible
1. Promover o exercicio dos dereitos sociais básicos (saúde, educación, alimentación, hábitat e auga e saneamento básico) polas persoas e colectivos máis pobres e vulnerables.	ODS 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,8,10,11, 13
2. Apoiar a agricultura, a pesca e a acuicultura sostibles, preservando os recursos naturais no marco de modelos de desenvolvemento rural e territorial integrados, inclusivos, solidarios e redistributivos para unha prosperidade compartida.	ODS 1, 2, 8,9, 10, 11, 12,13, 14, 15
3. Impulsar a equidade de xénero e máis o empoderamento e o exercicio de dereitos das mulleres e da infancia.	ODS 3, 5, 10, 16
4. Paliar e reducir a vulnerabilidade respondendo ás crises humanitarias con eficacia e calidade.	
5. Construír unha cidadanía global comprometida coa transformación social, a solidariedade e o desenvolvemento humano sostible.	ODS 4, 13, 16, 17

AE 1. Promover o exercicio dos dereitos sociais básicos (saúde, educación, alimentación, hábitat e auga e saneamento básico) polas persoas e colectivos máis pobres e vulnerables.

31. A cooperación galega promoverá actuacións dentro do dereito humano á saúde que:

- Faciliten o acceso aos servizos básicos de saúde e fortalezan sistemas públicos sanitarios equitativos, sostibles, eficientes e de calidade, garantindo unha cobertura universal.
- Fortalezan os sistemas públicos de atención primaria e o acceso aos servizos de saúde sexual e reprodutiva e materno-infantil.
- Desenvolvan programas de formación e capacitación de recursos humanos sanitarios ou para a mellora da gobernanza, a xestión e a eficiencia dos sistemas de saúde públicos.
- Aborden a loita contra a VIH/SIDA, as enfermidades transmitidas pola auga e outras enfermidades transmisibles, prevalentes ou esquecidas, e que faciliten o acceso a medicinas, vacinas e outros produtos sanitarios esenciais.

32. A cooperación galega promoverá actuacións dentro do dereito humano á educación que:

- Promovan o acceso á educación inclusiva de calidade, pública e universal para todas as persoas ao longo de toda a vida, desde a educación infantil e a atención á primeira infancia.

- Contribúan á mellora da calidade educativa no eido da formación e capacitación do persoal docente e directivo, de mellora da xestión escolar, de adaptación e desenvolvemento de currículos educativos, ou na mellora dos mecanismos de avaliación e medición e de xeración de coñecemento.
- Aumenten as competencias técnicas e profesionais das persoas e colectivos máis vulnerables para acceder ao emprego, o traballo decente e o emprendemento.
- Promovan os procesos de educación para o desenvolvemento sostible e a cidadanía global e as actividades culturais alternativas no eido do respecto da diversidade, o desenvolvemento das capacidades creativas e críticas, a promoción da igualdade de xénero e unha cultura de paz.
- Fortalezan os sistemas universitarios públicos nos ámbitos estratéxicos da cooperación galega.

33. A cooperación galega promoverá actuacións dentro do dereito humano á alimentación que:

- Faciliten o acceso físico local a alimentos nutritivos ás persoas en risco de inseguridade alimentaria.
- Promovan a seguridade alimentaria e a mellora da nutrición da poboación.

34. A cooperación galega promoverá actuacións dentro do dereito humano ao hábitat e á auga e o saneamento básico que:

- Melloren as condicións de habitabilidade básica.
- Promovan o uso e o acceso universal a fontes e servizos de enerxía asumibles, renovables e limpas.
- Amplíen a cobertura do servizo público de auga potable.
- Fomenten o desenvolvemento de infraestruturas de acceso a servizos básicos de saneamento.
- Melloren a gobernanza da auga e a xestión integral dos recursos hídricos.

35. A DXRREE e UE seguirá destinando como mínimo un 20% das súa axuda oficial ao desenvolvemento (AOD) distribuíble sectorialmente a servizos sociais básicos, en cumprimento do compromiso 20/20 establecido no Cumio mundial sobre desenvolvemento social de Copenhague do ano 1995.

AE 2. Apoiar a agricultura, a pesca e a acuicultura sostibles, preservando os recursos naturais no marco de modelos de desenvolvemento rural e territorial integrados, inclusivos, solidarios e redistributivos para unha prosperidade compartida.

36. A cooperación galega promoverá actuacións neste ámbito estratéxico cun enfoque de soberanía alimentaria e prosperidade compartida que:

- Fomenten que fogares e comunidades produzan alimentos para o seu autoconsumo de xeito sostible.
- Apoien a produtores rurais e pesqueiros para que aumenten de xeito sostible a produción e produtividade das súas explotacións agrarias, gandeiras, forestais, pesqueiras e acuícolas con base na xestión sostible dos recursos naturais.
- Apoien ao sector público dos países para a promoción dun sistema agroalimentario sostible e a xestión sostible da pesca.
- Fomenten a economía social e a formación de organizacións de produtores e cooperativas, ou o comercio xusto.

- Integren unha visión integral da cadea de valor para a mellora da xeración de ingresos e o emprego digno a través da diferenciación, diversificación, comercialización e posicionamento dos seus produtos, bens e servizos no mercado local e internacional.
- Apoien o fomento do emprendemento, a innovación, os negocios inclusivos e o fortalecemento das micro, pequenas e medianas empresas.
- Melloren a xeración complementaria de ingresos no eido do patrimonio histórico, cultural, paisaxístico e ecolóxico e do turismo sostible.
- Apoien políticas públicas que fomenten o desenvolvemento rural e territorial integrado.
- Fomenten a urbanización inclusiva e sostible e a capacidade para unha planificación e xestión participativa, integrada e sostible.

AE 3. Impulsar a equidade de xénero e o empoderamento e o exercicio de dereitos das mulleres e da infancia.

37. A cooperación galega promoverá actuacións neste ámbito estratéxico que:

- Apoien un marco xurídico e institucional que impulse a cultura de igualdade e reforce a incorporación da equidade de xénero nas políticas públicas e na sociedade.
- Fomenten actuacións dirixidas a que as mulleres reforcen o seu liderado e participación nos espazos de tomas de decisións na vida pública.
- Promovan o pleno exercicio dos dereitos económicos e laborais, así como a autonomía económica das mulleres, garantindo o acceso e o control dos recursos, creando e consolidando condicións de igualdade de xénero no mundo do traballo remunerado, e visibilizando e repartindo o traballo non remunerado e de coidados.
- Contribúan á eliminación de todas as formas de discriminación e violencia contra as mulleres nos eidos público e privado.
- Promovan o pleno exercicio dos dereitos sexuais e reprodutivos.
- Fomenten o enfoque integral de masculinidades para o fortalecemento das estratexias de equidade de xénero e a cultura de igualdade.
- Garantan os dereitos da infancia no seus catro ámbitos fundamentais de supervivencia, desenvolvemento, protección e participación, desde un enfoque de equidade.
- Poñan fin ao maltrato, explotación, trata, tortura e todas as formas de violencia contra as nenas e nenos en todos os eidos público e privado.

AE 4. Paliar e reducir a vulnerabilidade respondendo ás crises humanitarias con eficacia e calidade.

38. A cooperación galega contribuirá a este ámbito estratéxico con seis liñas de traballo:

- Reafirmando o seu compromiso cos principios humanitarios de independencia, humanidade, neutralidade e imparcialidade, así como coas Directrices de Oslo, os Principios e boas prácticas de doazón humanitaria, o Consenso europeo de axuda humanitaria e a Axenda para a Humanidade emanada do Cumio Humanitario Mundial.
- Baseando a súa resposta no enfoque de vulnerabilidade e nas necesidades humanitarias, priorizando a intervención en favor de poboacións en función do seu grao de vulnerabilidade. Con todo, a experiencia da cooperación galega neste eido ten xerado capacidades na atención a poboacións refuxiadas e desprazadas e a aquelas afectadas por conflitos actuais e esquecidos ou crises humanitarias. A cooperación galega, logo, dará continuidade ao traballo coa poboación saharauí e en Palestina.
- Fomentando na súa acción humanitaria o enfoque VARD (Vinculación entre axuda, rehabilitación e desenvolvemento) como modo de mellorar a coherencia das

- actuacións establecendo sinerxías entre os diversos instrumentos e modalidades de axuda.
- Impulsando a protección das vítimas e da aplicación do Dereito Internacional Humanitario (DIH) cun enfoque baseado en dereitos.
 - Participando nas iniciativas de coordinación da Acción Humanitaria española, como o fondo humanitario común coordinado pola AECID e integrado por diversas comunidades autónomas.
 - Financiando actuacións de prevención de desastres e redución e mitigación de riscos cun enfoque de resiliencia.

AE 5. Construír unha cidadanía global comprometida coa transformación social, a solidariedade e o desenvolvemento humano sostible.

39. A cooperación galega define a educación para o desenvolvemento e a cidadanía global como un proceso educativo permanente baseado en metodoloxías críticas e activas de aprendizaxe que procura a xeración de cidadás e cidadáns globais activos, responsables, comprometidos e con conciencia crítica. Este proceso ten por obxectivo, ademais, xerar unha cultura da solidariedade a nivel local e global que promova individual e colectivamente a transformación social de abaixo-arriba, a erradicación da pobreza multidimensional, as desigualdades e a exclusión e o desenvolvemento humano sostible. Isto acadarase a través da participación cidadá inclusiva na proposta de alternativas transformadoras e na definición e construción de institucións e políticas nacionais e internacionais, baseadas en criterios normativos de xustiza social e global para a efectiva realización dos dereitos humanos.

40. Durante a vixencia do IV Plan director, executarase a Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega, resultado dun amplo proceso participativo dos actores e axentes de cooperación. Polo tanto, recoñécese o valor do seu obxectivo xeral como horizonte das actuacións da cooperación galega neste eido, e promoverase a mellora organizativa e de planificación da educación para o desenvolvemento e a cidadanía global que se realiza en Galicia, afondando na reflexión sobre as interdependencias mundiais, fomentando o pensamento crítico sobre os sistemas que sustentan as múltiples desigualdades e impulsando a toma de conciencia individual e colectiva, tanto da cidadanía galega en xeral, como dos axentes multiplicadores, que afonde na co-responsabilidade e no desenvolvemento de propostas e iniciativas transformadoras dos modelos económicos, educativos e socioculturais que perpetúan as inxustizas.

41. A cooperación galega contribuirá a este ámbito estratéxico constituíndo un grupo de traballo específico dentro do CONGACODE para planificar a medio prazo o despregamento operativo do marco de resultados específico da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega.

4. Prioridades xeográficas, transversais e colectivos prioritarios

4.1. Prioridades xeográficas

42. O IV Plan director sinala como prioritarios os seguintes 11 países:

- **África Subsahariana:** *Cabo Verde, Guinea Bissau e Mozambique.*
- **América Central:** *Guatemala, Honduras, Nicaragua e O Salvador.*
- **América do Sur:** *Bolivia, Ecuador e Perú.*
- **Caribe:** *República Dominicana.*

43. Como mínimo, o 90% da axuda desembolsada no exterior en cooperación ao desenvolvemento da DXRREE e UE concentrarase nestes 11 países prioritarios. Os Países Menos Adiantados (PMA) serán o destino como mínimo do 20-25% do total da axuda desembolsada no exterior en cooperación e acción humanitaria.

44. Esta selectividade xeográfica non implica unha exclusión de posibles propostas noutros países, especialmente PMA ou cun Índice de desenvolvemento humano (IDH) baixo. A valoración das propostas realizarase consonte a criterios de pertinencia, calidade, sostenibilidade e participación, entre outros, de xeito que o resto de propostas noutros países con esas características seguirán contando con oportunidades de financiamento a través das convocatorias públicas. Neste senso, os PMA ou países cun IDH baixo recibirán a mesma valoración cós países prioritarios nas bases das convocatorias de axudas de proxectos de cooperación no exterior.

45. Xunto cos ámbitos estratéxicos, a continuidade das alianzas de traballo cos países africanos de lingua oficial portuguesa (PALOP) constitúe un dos valores diferenciais da cooperación galega. De feito, a *Estratexia galega de acción exterior. Horizonte post 2020* da Xunta de Galicia, aprobada en decembro de 2017, destaca a necesidade de afondar a acción exterior de Galicia no ámbito lusófono de África Subsahariana. Neste contexto tamén cómpre trasladar á cooperación ao desenvolvemento o disposto na *Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía*, que establece no seu artigo 3º: “Deberán ser promovidas, así mesmo, as relacións a todos os niveis cos países de lingua oficial portuguesa, constituíndo este un obxectivo estratéxico do Goberno galego”. Polo tanto, tendo en conta a experiencia histórica da cooperación galega no ámbito lusófono, este Plan director recoñece o valor e experiencia de traballo nestes países socios da acción exterior galega sinalando como países prioritarios a Cabo Verde, Guinea Bissau e Mozambique.

4.2. Prioridades transversais

46. As sete prioridades transversais que se describen a seguir deberán ser coidadas en todas as intervencións financiadas pola cooperación galega.

1. A erradicación da pobreza multidimensional.

47. A erradicación da pobreza en todas as súas dimensións, en todos os lugares e na xeración actual e futura constitúe a principal arela, centro da política pública de cooperación e da Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible, e deberá operar como a prioridade e o horizonte do conxunto das actividades da cooperación galega.

2. A equidade de xénero.

48. Incorporarase de forma sistemática a perspectiva de xénero en desenvolvemento en todas as actuacións e instrumentos da cooperación galega, para a promoción dunha cultura de

igualdade e o cumprimento dos dereitos políticos, económicos, laborais, sociais e culturais das mulleres e nenas, así como dos seus dereitos sexuais e reprodutivos. Polo tanto, deberanse abordar as causas estruturais e analizar as relacións de poder entre homes e mulleres e os procesos sociais que dan lugar ás desigualdades de xénero, deseñar medidas para palialas, e construír a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres. Ademais, será crucial integrar diagnósticos de xénero na identificación das intervencións e a necesidade de considerar o impacto diferenciado que as intervencións poden ter sobre as mulleres e homes, así como nas relacións entre ambos, fortalecer as alianzas e o apoio a institucións e organizacións que promovan a cultura de igualdade, o empoderamento de mulleres e nenas e o enfoque integral de masculinidades, así como a eliminación de todas as formas de discriminación e violencia contra as mulleres.

3. A defensa da sustentabilidade ambiental e a loita contra o cambio climático.

49. As actuacións da cooperación galega integrarán medidas que apoiem modelos de desenvolvemento baixo en carbono, de economía circular e resilientes ao cambio climático. Para logralo, empregaranse índices ambientais, realizaranse diagnósticos ambientais, fomentaranse as tecnoloxías apropiadas e as enerxías limpas e renovables, e promoveranse o comercio xusto, o consumo responsable e as compras de bens e a utilización de servizos acreditados con certificacións ou selos que garantan o cumprimento de determinados criterios de sustentabilidade e xustiza ambiental e social.

4. O enfoque baseado en dereitos humanos.

50. A través das súas actuacións, a cooperación galega promoverá a realización dos dereitos humanos e do dereito ao desenvolvemento humano sostible, e impulsará o empoderamento de todas as persoas para a reivindicación e exercicio pleno do seus dereitos, a participación política e a non discriminación, de tal xeito que as persoas que participen nos proxectos da cooperación galega sexan recoñecidos como titulares de dereitos e liberdades. Ademais, contribuirá a que as persoas e institucións titulares de obrigas melloren as súas capacidades para o cumprimento das súas responsabilidades. Dentro deste enfoque de dereitos humanos prestarase unha especial atención á protección e realización dos dereitos humanos dos colectivos prioritarios descritos no apartado 4.3.

5. O respecto pola diversidade cultural e a promoción da interculturalidade.

51. Galicia, como pobo cunha cultura e identidade propia, promove que outros pobos, comunidades e minorías culturais poidan dar a coñecer en liberdade as súas respectivas identidades culturais. Ao tempo, os axentes e actores de cooperación promoverán nas súas actuacións o respecto da diversidade cultural, a protección do patrimonio material e inmaterial, e o fomento do diálogo e convivencia intercultural. Estas medidas contribúen á realización dos dereitos humanos, garanten a liberdade cultural, atenden á realidade das migracións internacionais e da mobilidade humana, e limitan o alcance dos problemas asociados ao racismo ou á xenofobia, minguando as posibilidades de exclusión, discriminación, marxinação ou persecución das persoas e minorías en función da súa identidade cultural, lingüística, relixiosa ou sexual. Tomaranse en consideración, logo, as realidades culturais dos lugares onde se actúa, integrando estes diagnósticos na identificación, deseño e formulación das actuacións, así como no seguimento e avaliación dos proxectos.

6. A equidade e a loita contra as desigualdades.

52. As actuacións da cooperación galega promoverán un desenvolvemento con equidade e unha diminución das desigualdades a través da promoción dos dereitos, oportunidades, opcións e dignidade das persoas. Polo tanto, ampliaranse as oportunidades das persoas para

acadar un desenvolvemento equitativo, reduciranse as desigualdades promovendo o recoñecemento social e legal de dereitos e o exercicio de poder, e apoiaranse medidas e políticas públicas redistributivas e sistemas e mecanismos de cohesión social.

7. A participación cidadá e fortalecemento institucional e da sociedade civil.

53. A cooperación galega fomentará a participación efectiva, real e equitativa das persoas, colectivos, comunidades e institucións de tal xeito que sexan suxeitos e protagonistas dos procesos que acompañan os actores e axentes galegos de cooperación, creando tecido social, fortalecendo as institucións para a gobernanza democrática, a transparencia e a rendición de contas, xerando conciencia crítica e compromiso cos bens comúns e os bens públicos. Ao tempo, xerarase coñecemento colectivo, fomentaranse capacidades e habilidades para participar nos procesos de decisión colectiva, reforzarse a sociedade civil e contribuírse a unha cidadanía activa que exerza o seu dereito de control dos poderes públicos, apoiando a organización da sociedade civil e a mellora da participación cidadá. Ademais, implantarase un enfoque de construción de resiliencia, entendida como a capacidade das persoas, comunidades ou entidades para anticiparse e prever ameazas, acontecementos adversos de todo tipo ou desastres, afrontalos, recuperarse deles e adaptarse e volver prosperar tras da crise. Este enfoque de resiliencia tende a reforzar as capacidades dos grupos máis vulnerables ante os riscos que poidan xurdir a nivel ambiental, económico, social e político. Procúrase, logo, que, ante circunstancias adversas, as comunidades consigan manter e reforzar os seus medios de vida e a súa organización colectiva. Unha sociedade resiliente absorbe o impacto inicial da crise, recupérase máis rapidamente dos seus efectos e pon en marcha mecanismos que permiten unha redución do dano e dos impactos negativos dunha crise posterior.

4.3. Colectivos prioritarios

54.O principio de “non deixar a ningunha persoa atrás” da Axenda 2030 determina que se debe promover unha visión integral e universalista que atenda ás necesidades e realización de dereitos de toda a cidadanía. De todos os xeitos, tamén se salienta a necesidade de atender preferentemente aos grupos de poboación en situación de vulnerabilidade ou en risco de marxinación, exclusión ou discriminación.

55. Consonte a este principio, o IV Plan director prestará unha atención preferente aos seguintes grupos de poboación:

- As mulleres e nenas, particularmente ás que vivan en zonas desfavorecidas e sen recursos, e poidan ser obxecto de múltiples discriminacións.
- A infancia e mocidade, especialmente á infancia e mocidade en risco ou con diversidade funcional, á loita contra a explotación infantil, ás persoas menores excluídas do sistema educativo e á mocidade excluída do mercado de traballo.
- A poboación indíxena e/ou afrodescendente e minorías étnicas e, dentro delas, os grupos que poden ser obxecto de maior discriminación (mulleres, nenas, persoas con diversidade funcional, etc.).
- As persoas con diversidade funcional, as persoas maiores dependentes e as persoas doentes sen recursos, especialmente as que poden ser obxecto de diversas discriminacións.
- A poboación refuxiada ou desprazada ou en situación de retorno ou reasentamento por razóns políticas, económicas, sociais ou medioambientais, cunha atención específica aos colectivos máis vulnerables (infancia, mulleres, persoas de idade, persoas con diversidade funcional, etc.). Dentro deste grupo preferente, a cooperación galega seguirá apoiando singularmente á poboación saharauí e á poboación palestina.

5. Marco de resultados de xestión

56. Por resultados de xestión (RX) entendemos os logros relativos a aqueles aspectos internos organizativos que a cooperación galega debe acometer no eido do reforzamento, e os cambios nas capacidades dos actores e axentes de cooperación para apoiar a consecución dos resultados de desenvolvemento definidos na Axenda 2030 e nos ODS e as súas metas, e que se reflícten nos ámbitos estratéxicos deste Plan director.

R.X.1. A cooperación galega alíña o seu marco estratéxico e operativo coa Axenda 2030 e os ODS.

L.A.1.1. Reforzar a coherencia de políticas en todos os niveis da Administración pública galega.

57. A Administración pública galega, a nivel autonómico e local, deberá desenvolver procesos específicos para localizar e integrar a Axenda 2030 e os ODS no conxunto das súas políticas públicas, adaptándoas ás oportunidades e posibilidades de contribución activa ao seu cumprimento, con base nas súas fortalezas, experiencia, capacidades e recursos. Con este fin, promoverase a constitución dun grupo interdepartamental da Xunta de Galicia para a Axenda 2030. Como punto de partida empregárase o estudo de implantación da Axenda 2030 na Xunta de Galicia, elaborado por un equipo de investigación dirixido polo catedrático José Antonio Alonso. Polo tanto, promoveranse os procesos necesarios para que a visión da Axenda 2030 e os ODS se transversalicen no conxunto das políticas públicas da administración autonómica e local nun marco de coherencia de políticas de desenvolvemento sostible, que se sitúe por riba da lexítima competencia política e dos ciclos electorais. Neste senso, sería desexable contar cun mandato unánime do Parlamento de Galicia que se plasme nunha declaración institucional en favor da Axenda 2030 das Nacións Unidas e dos ODS, e en apoio da política pública de cooperación en todos os niveis da Administración pública galega.

L.A.1.2. Fomentar a participación e o diálogo de políticas no Consello Galego de Cooperación para o Desenvolvemento.

58. O Consello Galego de Cooperación para o Desenvolvemento actúa como o órgano único de consulta e participación da sociedade galega en materia de cooperación para o desenvolvemento. Co fin de fomentar a participación activa dos axentes de cooperación representados e reforzar o diálogo de políticas, poranse en marcha grupos de traballo específicos, como o de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global.

L.A.1.3. Garantir a previsibilidade dos recursos orzamentarios.

59. Co fin de garantir a solvencia financeira da cooperación galega e a previsibilidade dos seus recursos orzamentarios anuais, este Plan director define un crecemento mínimo anual en volume de fondos en relación ao financiamento do Programa operativo 331 de cooperación ao desenvolvemento da Lei de Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia, aprobado en 2018. Ao tempo, sinálase unha previsión orzamentaria mínima anual que pode consultarse na sección 8 correspondente ao marco orzamentario.

R.X.2. A cooperación galega concentra a súa axuda con criterios de eficacia.

L.A.2.1. Concentrar a axuda en cooperación ao desenvolvemento nos 11 países prioritarios.

60. Este Plan director sinala 11 países como socios prioritarios da cooperación galega, nos que se concentrará un mínimo do 90% da axuda desembolsada pola DXRREE e UE en cooperación ao desenvolvemento.

L.A.2.2. Asegurar que unha parte da axuda se destina aos Países Menos Adiantados.

61. A selectividade xeográfica da axuda galega ten xerado unha concentración en países de ingreso medio baixo e alto, ficando Mozambique e Guinea Bissau como PMA dentro dos países prioritarios. De todos os xeitos, a cooperación galega destinará un 20-25% da súa axuda desembolsable no exterior aos PMA. Por outra banda, as bases das convocatorias de proxectos no exterior concederán a mesma valoración dos países prioritarios aos PMA e países cun IDH baixo.

L.A.2.3. Incrementar os fondos dirixidos a actuacións con marcos de planificación plurianuais.

62. Darase continuidade aos esforzos por mellorar o alcance das intervencións a través da xeración de incentivos para a presentación de propostas integradas en marcos de planificación plurianuais. Como mínimo un 20-30% da axuda desembolsada en cooperación ao desenvolvemento, e en educación para o desenvolvemento e a cidadanía global, financiará actuacións cun marco de programación plurianual a medio ou longo prazo.

R.X.3. A cooperación galega especializa a súa axuda nos ámbitos estratéxicos nos que conta con valor engadido ou vantaxes comparativas.

L.A.3.1. Reforzar a especialización sectorial estratéxica da cooperación exterior.

63. Neste Plan director darase continuidade á especialización sectorial da cooperación galega nos tres ámbitos estratéxicos relativos á cooperación ao desenvolvemento, que serán o destino do 60-75% do total da axuda desembolsable a través de convocatorias e convenios.

L.A.3.2. Realizar unha acción humanitaria integral e de calidade.

64. A cooperación galega reforzará a calidade e carácter integral da súa acción humanitaria, que será o destino do 20% dos recursos desembolsables no exterior da DXRREE e UE. Ademais, fomentará a concorrència competitiva dos axentes de cooperación de xeito que o 50% dos fondos en acción humanitaria será canalizados a través da convocatoria de proxectos de acción humanitaria. Ao tempo, dará continuidade ao traballo con organizacións multilaterais ou especializadas neste eido como ACNUR, UNRWA e Farmamundi na atención de emerxencias e da poboación refuxiada ou desprazada, e na atención ás necesidades humanitarias que se detecten como consecuencia de fenómenos catastróficos de orixe humana ou natural. Por último, a DXRREE e UE coordinará a súa acción coa Consellería de Sanidade, especialmente na xestión da atención sanitaria aos nenos e nenas saharauís que participan no programa de "Vacacións en Paz" xestionado pola ONGD Solidariedade Galega co Pobo Saharauí.

L.A.3.3. Despregar operativamente a Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega.

65. Simultaneamente a este Plan director, desenvolverase o marco de resultados da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega. En 2018 constituirase un grupo de traballo específico no CONGACODE para planificar a medio prazo o despregamento operativo anual do seu marco de resultados específico. A composición deste grupo de traballo será plural e equitativo contando con representantes dos axentes integrados no CONGACODE e persoas expertas neste eido. O ámbito estratéxico da educación para o desenvolvemento e a cidadanía global será o destino do 10-15% do total da axuda desembolsable da DXRREE e UE.

R.X.4. Os actores e axentes da cooperación galega coordinan e complementan as súas actuacións para a consecución dos ODS.

L.A.4.1. Participar activamente nos espazos e iniciativas de coordinación da cooperación española.

66. A Axenda de Portugalete, aprobada no V Encontro de comunidades autónomas e cooperación ao desenvolvemento, celebrado en marzo de 2012, establece todo un conxunto de posibilidades de coordinación entre comunidades autónomas e destas coa Administración Xeral do Estado. Durante a execución do IV Plan director a Xunta de Galicia participará activamente nos procesos colaborativos impulsados polo Ministerio de Asuntos Exteriores e de Cooperación e nos actuais espazos e iniciativas de coordinación: reunións da Comisión Interterritorial de Desenvolvemento da cooperación española; reunións do Grupo de Alto Nivel para a Axenda 2030; encontros de comunidades autónomas e cooperación ao desenvolvemento; procesos de diagnóstico e elaboración dos Marcos de asociación país (MAP) ou Acordos de nova xeración (ANX) nos países prioritarios, o fondo humanitario común coordinado pola AECID; o Plan anual de avaliacións da cooperación española; e o emprego do sistema de xestión de coñecemento *info@od* para o envío de datos e información rigorosa da AOD da Xunta de Galicia, contribuíndo ao compromiso coa transparencia da cooperación española.

L.A.4.2. Incentivar a actuación conxunta e complementaria dos actores e axentes galegos de cooperación.

67. Este Plan director dará continuidade aos incentivos xerados para a actuación conxunta e complementaria dos axentes e actores de cooperación de tal xeito que un 20-30% da axuda total desembolsada a través das convocatorias e convenios da DXRREE e UE financiará proxectos en agrupación. Ao mesmo tempo, promoveranse as alianzas de traballo multiactor con outros actores e axentes da cooperación galega nos ámbitos estratéxicos e países prioritarios. Neste senso, reforzarse o diálogo co Fondo Galego e as administracións locais galegas para a apertura de espazos de colaboración que poñan en valor a experiencia e saber facer da cooperación local, as súas redes de traballo (Rede Solidaria Municipalista) e os seus programas de cooperación técnica (Vacacións de Traballo), favorecendo a localización da Axenda 2030 e os ODS a nivel local.

L.A.4.3. Reforzar a colaboración transfronteiriza cos axentes portugueses de cooperación.

68. A DXRREE e UE apoiará aos axentes galegos de cooperación que establezan espazos ou alianzas de traballo cos seus homólogos portugueses de cooperación no marco da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal, dando continuidade e ampliando as experiencias previas do Fondo Galego, da Coordinadora Galega de ONGD e das Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.

R.X.5. Os actores e axentes da cooperación galega fortalecen a súa capacidade para a consecución dos ODS.

L.A.5.1. Reforzar as capacidades técnicas e de xestión da DXRREE e UE.

69. A normativa reguladora da función pública galega limita as posibilidades de ampliación dos recursos humanos especializados da DXRREE e UE. Por este motivo, priorizaranse as asistencias técnicas no eido da acción humanitaria, avaliación e educación para o desenvolvemento e a cidadanía global para o reforzamento da capacidade da DXRREE e UE.

L.A.5.2. Fortalecer a capacidade da Coordinadora Galega de ONGD, Fondo Galego e das Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.

70. Seguirase apoiando, a través de cadanseu convenio anual de fortalecemento, á Coordinadora Galega de ONGD, ao Fondo Galego e ás tres Universidades públicas galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.

L.A.5.3. Apoiar a formación e capacitación especializada dos actores e axentes galegos de cooperación.

71. A través dos devanditos convenios de fortalecemento, financiarase a realización de actividades de formación especializada para o reforzamento da capacidade dos actores e axentes galegos de cooperación, en función das súas necesidades e demandas. Tamén se seguirán convocando anualmente as bolsas de formación de persoas expertas en cooperación ao desenvolvemento co fin de promover o desenvolvemento de carreira profesional no eido da cooperación e fornecer aos axentes galegos de cooperación de persoal técnico especializado. Ademais, realizarase un estudo sobre o impacto das devanditas bolsas.

L.A.5.4. Reforzar a cultura de avaliación, investigación e aprendizaxe colectiva dos actores e axentes de cooperación.

72. Promoverase a aprendizaxe colectiva do conxunto de axentes e actores da cooperación galega a través da apertura de espazos para o intercambio de coñecementos, boas prácticas e resultados. Para a mellora das prácticas de avaliación, abordarase participativamente a definición dun marco de avaliación da cooperación galega co fin de delimitar os principios, criterios e recursos necesarios. Ademais, os Plans anuais da cooperación galega integrarán un plan anual de avaliación e estudos. Ao tempo, promoverase a celebración de encontros abertos á cidadanía para a socialización, presentación de resultados e rendición de contas dos actores e axentes de cooperación. Por último, o conxunto de insumos que integran a xestión do coñecemento da cooperación galega (memorias anuais, avaliacións, investigacións, etc.) serán accesibles á cidadanía e divulgados publicamente.

L.A.5.5. Dar continuidade ao investimento en recursos humanos especializados dos axentes galegos de cooperación.

73. Os proxectos financiados pola DXREE e UE subvencionarán a contratación de persoal técnico especializado co límite do 70% do custo total do proxecto. Os axentes de cooperación deberán respectar a lexislación laboral vixente tanto nos países socios como en Galicia promovendo a calidade na contratación, o traballo decente e a igualdade de xénero e de oportunidades.

L.A.5.6. Facilitar o acceso dos actores e axentes galegos a novas fontes de financiamento internacional

74. A DXRREE e UE apoiará financeiramente aos actores e axentes galegos que procuren financiamento a nivel internacional (Unión Europea, Banco Mundial, etc.) nos ámbitos estratéxicos en países prioritarios da cooperación galega. Con este fin definirase un procedemento para a recepción e valoración das propostas que os actores e axentes galegos de cooperación fagan chegar á DXRREE e UE.

L.A.5.7. Favorecer a concorrència competitiva no acceso aos recursos desembolsables da cooperación galega.

75. A axuda desembolsable xestionada pola DXRREE e UE canalizarase a través de convocatorias públicas nun rango do 70-75%, ficando o 25-30% restante a disposición da súa canalización a través de convenios.

R.X.6. A cidadanía galega accede a información de calidade sobre os logros colectivos da cooperación galega na consecución dos ODS.

L.A.6.1. Facilitar o acceso público a toda a información sobre as actividades de cooperación.

76. A DXRREE e UE dará continuidade ao seu compromiso coa transparencia e a rendición de contas á cidadanía acerca do valor, do impacto e dos resultados de desenvolvemento da cooperación galega. A páxina web da cooperación galega actualizarase permanentemente, permitindo o acceso da cidadanía á información relativa ás actividades de cooperación e aos documentos máis relevantes (Rexistro Galego de Axentes de Cooperación, buscador de proxectos, informes de xestión anual, investigacións, estudos, avaliacións, etc.).

6. Modalidades e instrumentos de axuda

6.1. Convocatorias públicas

77. As convocatorias públicas de axudas constitúen o principal medio de canalización dos recursos económicos desembolsables da cooperación galega a través das cales se cofinancian as iniciativas dos axentes galegos de cooperación. A previsión orzamentaria establecida neste Plan director permitirá a convocatoria anual das seguintes axudas:

1. Proxectos no exterior de ONGD.
2. Proxectos no exterior doutros axentes.
3. Proxectos de acción humanitaria de ONGD.
4. Actividades de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global de ONGD.
5. Bolsas de formación de persoas expertas.

A convocatoria de investigación sobre cooperación para o desenvolvemento para grupos e centros de investigación das universidades do Sistema Universitario Galego publicarase bianalmente.

Durante a vixencia do IV Plan director desenvolverase un proceso participativo de revisión da convocatoria de consolidación e fortalecemento de ONGD para acomodalala ás necesidades de fortalecemento e reforzamento de capacidade dos axentes galegos de cooperación.

78. En relación ás convocatorias, establécense os seguintes principios xerais de calidade e transparencia:

- A DXRREE e UE seguirá a dialogar cos axentes galegos de cooperación sobre a mellora da funcionalidade dos instrumentos de canalización da axuda, abrindo procesos participativos na fase de deseño e revisión previa á publicación das convocatorias.

- Todas as convocatorias deben centrarse preferentemente nos ámbitos estratéxicos e nas prioridades xeográficas e transversais.
- Todos os formularios integrarán un apartado para a valoración das prioridades transversais.
- Todas as convocatorias de axudas a axentes de cooperación publicaranse preferentemente no primeiro trimestre do ano.
- Todas as convocatorias de axudas a axentes de cooperación conterán incentivos para promover a complementariedade e a actuación conxunta entre os axentes.
- Manterase o criterio de subvencionar os recursos humanos até o 70% do total do custo do proxecto.
- Todas as convocatorias favorecerán a especialización dos axentes de cooperación.
- En todas as convocatorias esixirase a inscrición previa no Rexistro Galego de Axentes de Cooperación para o Desenvolvemento, consonte ao establecido no seu regulamento.
- Todas as propostas presentadas ás convocatorias serán avaliadas externamente, a non ser que existan capacidades específicas na DXRREE e UE, de xeito rigoroso, obxectivo e con criterios de calidade.
- A valoración global das propostas será pública e os axentes poderán acceder ás valoracións particulares dos seus proxectos.

6.2. Outros instrumentos: convenios e cooperación técnica

79. A cooperación galega tamén canaliza recursos a través da cooperación directa que inclúe os convenios de cofinanciamento. Estes últimos resérvanse para financiar actividades que non poden ser financiadas a través das convocatorias públicas de axudas. Este instrumento empregarase nos seguintes casos:

- Cando a urxencia e excepcionalidade das circunstancias non permitan empregar os procedementos regulados mediante convocatoria ordinaria.
- Cando se definan accións cun alcance temporal medio e longo que requiran un marco de actuación previamente establecido.
- Sempre que se acorden accións conxuntas nos ámbitos estratéxicos da cooperación galega con entidades que, pola súa natureza, non se poden acoller ás vías normalizadas de acceso a recursos públicos mediante convocatorias.
- Cando se trate da promoción de proxectos ou programas de carácter rexional baseados na cooperación Sur-Sur ou na xeración de coñecemento a través do intercambio de experiencias nos ámbitos estratéxicos e países prioritarios da cooperación galega.
- Cando se cofinancien proxectos dos axentes galegos de cooperación nos ámbitos estratéxicos en países prioritarios da cooperación galega que teñan sido aprobados por outros organismos internacionais (Unión Europea, Banco Mundial, etc.).

80. A cooperación galega fomentará a cooperación técnica por parte das administracións públicas galegas a nivel autonómico e local, das Universidades galegas, e doutros axentes especializados e con experiencia neste eido, mediante o asesoramento de persoal técnico especialista, a consultoría técnica, a prestación do traballo de persoal experto ou a provisión de servizos especializados. Fundamentalmente, esta cooperación técnica orientarase ao

fortalecemento institucional das institucións rexionais e locais dos países socios, dentro dos ámbitos estratéxicos da cooperación galega, apoiando os procesos de modernización da xestión das políticas públicas e de profesionalización da administración nos países socios, sobre todo naquelas áreas cun maior impacto na inclusión e cohesión social. Con este fin, as actuacións dos actores da cooperación galega no eido da cooperación técnica definiránse en diálogo cos socios de desenvolvemento e respectarán os principios de eficacia da axuda, orientándose á xeración de capacidades locais sostibles nos diferentes planos do reforzo institucional: individual (habilidades técnicas, profesionais, técnicas ou directivas, etc.); organizativo (planificación estratéxica, estrutura organizativa e funcional, xestión financeira e orzamentaria, procedementos técnicos ou administrativos, xestión de recursos humanos, sistemas tecnolóxicos e de información, etc.), sectorial (marco xurídico e regulación sectorial, política sectorial, cobertura e calidade na prestación de servizos, etc.) e institucional (políticas públicas e Administración pública, participación cidadá, Estado de Dereito, transparencia e bo goberno, gobernabilidade democrática, etc.).

7. Avaliación e xestión do coñecemento

81. Este ciclo de planificación promoverá a aprendizaxe colectiva do conxunto de axentes e actores da cooperación galega a través da apertura de espazos para o intercambio de coñecementos, boas prácticas e resultados. Esta liña de traballo demandará a asignación de recursos financeiros suficientes para dar continuidade ao impulso de investigacións e avaliacións de calidade e orientadas á mellora continua en todas as actividades da cooperación. Neste senso, abordarase participativamente a definición dun marco de avaliación da cooperación galega co fin de delimitar os principios, criterios e recursos necesarios para a mellora das prácticas de avaliación. Ademais, os plans anuais da cooperación galega integrarán un plan anual de avaliacións e estudos. Ao tempo, promoverase a celebración de encontros abertos á cidadanía para a socialización, presentación de resultados e rendición de contas dos actores e axentes de cooperación.

82. O sistema de seguimento estará integrado polos seguintes insumos, que serán accesibles á cidadanía galega e aos axentes e actores galegos de cooperación:

- Informes anuais de seguimento/ memorias anuais de xestión.
- Informes das avaliacións das intervencións en dous países prioritarios como mínimo.
- Estudos financiados pola DXRREE e UE.
- Informe da análise intermedia do IV Plan director.
- Informes das avaliacións dos proxectos xestionados polos axentes de cooperación.
- Visitas aos proxectos de cooperación ou acción humanitaria polos responsables e persoal técnico da cooperación galega.

86. Este Plan director someterase no segundo semestre de 2019 a unha análise intermedia externa e independente do bienio 2018-2019, empregando os datos do sistema de seguimento. O obxectivo desta análise será revisar o progreso no cumprimento dos compromisos, valorar a adecuación das previsións do Plan director aos novos contextos e detectar propostas de mellora para os resultados con dificultades na súa consecución. No segundo semestre de 2021 levarase a cabo a avaliación final externa e independente do IV Plan director. Os resultados desta avaliación deberán presentarse coa antelación suficiente

para que poidan orientar o novo ciclo de planificación. Os resultados da análise intermedia e da avaliación final difundiranse publicamente.

87. Tanto no caso da análise intermedia como no da avaliación final, ambas as dúas deberán contribuír á aprendizaxe e facilitar o uso dos seus resultados en todos os niveis de responsabilidade. Ao tempo, empregaranse estes resultados para render contas á cidadanía, ao Goberno da Xunta de Galicia, ao Parlamento de Galicia, aos axentes e actores galegos de cooperación e aos socios de desenvolvemento.

8. Marco orzamentario

88. Para o período 2018-2021, os recursos orzamentarios dispoñibles definiranse tomando como base a dotación orzamentaria do Programa 331A de cooperación exterior ao desenvolvemento aprobado na Lei Xeral de Orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia para 2018 e garantindo un crecemento anual igual ou superior ao 11,4%, tal e como foi comprometido pola Xunta de Galicia aos axentes de cooperación. Con este fundamento, sinálase o seguinte indicador orzamentario do IV Plan director:

“O Programa 331A de cooperación exterior ao desenvolvemento estará dotado, como mínimo, cun volume anual de fondos equivalente ao aprobado para este programa na Lei Xeral de Orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia para 2018 (5.027.160 €), garantíndose un crecemento anual deste programa igual ou superior ao 11,4%”

89. Na hipótese dun crecemento estable do Programa 331A, a cooperación galega estaría dotada anualmente como mínimo cos seguintes recursos orzamentarios:

% crecemento mínimo anual do Programa 331A	2018	2019	2020	2021	Orzamento total Programa 331A 2018-2021	Crecemento cuatrienal respecto orzamento total Programa 331A 2014-2017
11,4%	5.027.160 €	5.600.256 €	6.238.685 €	6.949.896 €	23.815.997 €	40,17%

90. Polo tanto, o crecemento orzamentario mínimo comprometido para o Programa 331A é dun 40,17% para o período 2018-2021 respecto ao anterior Plan director. Neste mínimo non se inclúen nin os gastos relativos ao Capítulo II (gastos correntes), nin os desembolsos que poidan realizar outros departamentos da Xunta de Galicia, que no período 2014-2017 ascenderon conxuntamente a un total de 1,7 millóns de euros. Este compromiso cun crecemento significativo do Programa 331A enmárcase no horizonte definido pola Estratexia galega de acción exterior.

9. Marco de resultados e indicadores

Resultados de Xestión	Liñas de acción	Indicadores ¹	Produtos
R.X.1. A cooperación galega aliña o seu marco estratéxico coa Axenda 2030 e os ODS.	<i>L.A.1.1. Reforzar a coherencia de políticas en todos os niveis da Administración pública galega.</i>	<p>1.1.1. Aprobada unha declaración institucional no Parlamento de Galicia en favor da Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible das Nacións Unidas.</p> <p>1.1.2. Constituído un grupo interdepartamental da Xunta de Galicia para a Axenda 2030.</p>	<p>1. Declaración institucional do Parlamento de Galicia.</p> <p>2. Grupo interdepartamental da Xunta de Galicia para a Axenda 2030.</p>
	<i>L.A.1.2. Fomentar a participación e o diálogo de políticas no Consello Galego de Cooperación para o Desenvolvemento.</i>	<p>1.2.1. Nº de reunións dos grupos de traballo do CONGACODE.</p>	<p>3. Actas dos grupos de traballo</p>
	<i>L.A.1.3. Garantir a previsibilidade dos recursos orzamentarios.</i>	<p>1.3.1. O Programa 331A de cooperación exterior ao desenvolvemento estará dotado, como mínimo, cun volume anual de fondos equivalente ao aprobado para este programa na Lei Xeral de Orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia para 2018 (5.027.160 €), garantíndose un crecemento anual deste programa igual ou superior ao 11,4%.</p>	<p>4. Orzamento do Programa 331A de cooperación exterior ao desenvolvemento aprobado.</p>
R.X.2. A cooperación galega concentra a súa axuda con criterios de eficacia.	<i>L.A.2.1. Concentrar a axuda en cooperación ao desenvolvemento nos 11 países prioritarios</i>	<p>2.1.1. Como mínimo o 90% da axuda desembolsada no exterior en cooperación ao desenvolvemento pola DXRREE e UE concéntrase nos 11 países prioritarios.</p>	<p>5. Proxectos no exterior executados nos países prioritarios.</p>
	<i>L.A.2.2. Asegurar que unha parte da axuda se destina aos Países Menos Adiantados.</i>	<p>2.2.1. Un 20-25% da axuda desembolsada no exterior pola DXRREE e UE destinada aos Países Menos Adiantados.</p>	<p>6. Proxectos no exterior executados en Países Menos Adiantados.</p>
	<i>L.A.2.3. Incrementar os fondos dirixidos a actuacións con marcos de planificación plurianuais.</i>	<p>2.3.1. Como mínimo un 20-30% da axuda desembolsada en cooperación exterior ao desenvolvemento e en educación para o desenvolvemento e a cidadanía global pola DXRREE e UE, dirixida a actuacións integradas en proxectos ou estratexias dos axentes con marcos de planificación a medio prazo, ou que dean continuidade a intervencións previas.</p>	<p>7. Proxectos con marcos de planificación plurianual financiados.</p>

¹ Os indicadores teñen como horizonte temporal o remate da vixencia do IV Plan director no 2021.

Resultados de Xestión	Liñas de acción	Indicadores ¹	Produtos
R.X.3. A cooperación galega especializa a súa axuda nos ámbitos estratéxicos nos que conta con valor engadido ou vantaxes comparativas.	<i>L.A.3.1. Reforzar a especialización sectorial estratéxica da cooperación exterior.</i>	<p>3.1.1.O 60-75% do total da axuda desembolsable a través de convocatorias e convenios pola DXRREE e UE destinarase aos tres ámbitos estratéxicos relativos á cooperación ao desenvolvemento.</p> <p>3.1.2. O 10-15% do total da axuda desembolsable a través de convocatorias e convenios pola DXRREE e UE destinarase ao ámbito estratéxico da acción humanitaria.</p> <p>3.1.3. O 10-15% do total da axuda desembolsable a través de convocatorias e convenios pola DXRREE e UE destinarase ao ámbito estratéxico da educación para o desenvolvemento e a cidadanía global.</p>	<p>8. Proxectos e intervencións executadas en cada un dos ámbitos estratéxicos.</p>
	<i>L.A.3.2. Realizar unha acción humanitaria integral e de calidade.</i>	<p>3.2.1. Un 20% dos recursos desembolsables no exterior da DXRREE e UE destinarase a acción humanitaria.</p> <p>3.2.2. Como mínimo un 50% da axuda desembolsada en acción humanitaria pola DXRREE e UE canalizarase por medio de convocatoria pública.</p> <p>3.2.3. Nº de convenios subscritos pola Xunta de Galicia con axentes especializados en acción humanitaria para a atención de emerxencias, crises humanitarias e poboación refuxiada e desprazada.</p> <p>3.2.4. Achegas económicas ao fondo humanitario común coordinado pola AECID realizadas pola Xunta de Galicia.</p>	<p>9. Proxectos financiados en acción humanitaria.</p> <p>10. Convocatorias de acción humanitaria resoltas.</p> <p>11. Convenios en acción humanitaria subscritos.</p> <p>12. Achegas económicas ao fondo humanitario común realizadas.</p>
	<i>L.A.3.3. Executar a Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global da cooperación galega.</i>	<p>3.3.1. Grao de execución da programación anual do marco de resultados da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global, aprobada polo grupo de traballo de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global do CONGACODE.</p>	<p>13. Actas do grupo de traballo de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global do CONGACODE.</p> <p>14. Programación anual do marco de resultados da Estratexia de educación para o desenvolvemento e a cidadanía global.</p>

Resultados de Xestión	Liñas de acción	Indicadores ¹	Produtos
R.X.4. Os actores e axentes da cooperación galega coordinan e complementan as súas actuacións para a consecución dos ODS.	<i>L.A.4.1. Participar activamente nos espazos e iniciativas de coordinación da cooperación española.</i>	4.1.1. Nº de reunións da Comisión Interterritorial de Cooperación ao Desenvolvemento, do Grupo de Alto Nivel para a Axenda 2030, e dos Encontros de comunidades autónomas e Cooperación nos que participa a Xunta de Galicia.	15. Reunións da Comisión Interterritorial de Cooperación ao Desenvolvemento da cooperación española celebradas. 16. Reunións do Grupo de Alto Nivel para a Axenda 2030 celebradas. 17. Encontros de comunidades autónomas e cooperación celebrados.
	<i>L.A.4.2. Incentivar a actuación conxunta e complementaria dos actores e axentes galegos de cooperación.</i>	4.2.1. Un 20- 30% da axuda total desembolsada a través das convocatorias e convenios da DXRREE e UE aos axentes de cooperación financia proxectos en agrupación.	18. Proxectos en agrupación financiados.
	<i>L.A.4.3. Reforzar a colaboración transfronteiriza cos axentes portugueses de cooperación</i>	4.3.1. Nº de actividades financiadas pola DXRREE e UE aos axentes de cooperación nas que participan axentes de cooperación portugueses.	19. Proxectos financiados pola DXRREE e UE.
R.X.5. Os actores e axentes da cooperación galega fortalecen a súa capacidade institucional para a consecución dos ODS.	<i>L.A.5.1. Reforzar as capacidades técnicas e de xestión da DXRREE e UE.</i>	5.1.2. Nº de asistencias técnicas orientadas ao reforzamento da capacidade da DXRREE e UE en acción humanitaria, avaliación e educación para o desenvolvemento.	20. Asistencias técnicas realizadas.
	<i>L.A.5.2. Fortalecer a capacidade da Coordinadora Galega de ONGD, Fondo Galego e das Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.</i>	5.2.1. Nº de convenios formalizados pola DXRREE e UE coa Coordinadora Galega de ONGD, Fondo Galego e Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.	21. Convenios formalizados anualmente coa CGONGD, Fondo Galego e Universidades da Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.

Resultados de Xestión	Liñas de acción	Indicadores ¹	Produtos
	<i>L.A.5.3. Apoiar a formación e capacitación especializada dos actores e axentes galegos de cooperación.</i>	<p>5.3.1. Nº de actividades de formación e capacitación especializada financiadas a través dos convenios coa Coordinadora Galega de ONGD, Fondo Galego e Universidades galegas integradas na Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.</p> <p>5.3.2. Nº de bolsas de formación de persoas expertas en cooperación para o desenvolvemento concedidas.</p>	<p>22. Informes de execución dos convenios formalizados coa CGONGD, Fondo Galego e Universidades da Rede Galega de Cooperación Universitaria para o Desenvolvemento.</p> <p>23. Bolsas de formación de persoas expertas concedidas.</p> <p>24. Estudo sobre o impacto das bolsas de formación de persoas expertas.</p> <p>25. Estudo de revisión da convocatoria de fortalecemento e consolidación, e sobre as necesidades de fortalecemento e capacitación dos axentes galegos de cooperación.</p>
	<i>L.A.5.4. Reforzar a cultura de avaliación, investigación e aprendizaxe colectiva dos actores e axentes de cooperación.</i>	<p>5.4.1. Un documento marco de avaliación da cooperación galega elaborado participativamente e divulgado.</p> <p>5.4.2. Nº de encontros de socialización, presentación de resultados e rendición de contas dos actores e axentes de cooperación abertos á cidadanía celebrados.</p> <p>5.4.3. Nº de proxectos financiados a través da convocatoria de investigación para o desenvolvemento dirixida aos grupos e centros de investigación das Universidades galegas.</p> <p>5.4.4. Nº de avaliacións das intervencións financiadas nun mínimo de 2 países prioritarios realizadas e difundidas.</p>	<p>26. Documento marco de avaliación da cooperación galega.</p> <p>27. Encontros de socialización, presentación de resultados e rendición de contas celebrados.</p> <p>28. Convocatorias de investigación para o desenvolvemento resoltas.</p> <p>29. Avaliacións de proxectos no exterior en 2 países prioritarios.</p>
	<i>L.A.5.5. Dar continuidade ao investimento en recursos humanos especializados dos axentes galegos de cooperación.</i>	5.5.1. Até o 70% do custo total do proxecto nas convocatorias e convenios permite financiar gastos en recursos humanos .	30. Bases das convocatorias publicadas.

Resultados de Xestión	Liñas de acción	Indicadores ¹	Produtos
	<i>L.A.5.6. Facilitar o acceso dos actores e axentes galegos a novas fontes de financiamento internacional.</i>	5.6.1. Nº de proxectos cofinanciados pola Xunta de Galicia aos axentes de cooperación aprobados por organismos internacionais nos ámbitos estratéxicos e países prioritarios da cooperación galega.	31. Convenios de cofinanciamento formalizados.
	<i>L.A.5.7. Favorecer a concorrencia competitiva no acceso aos recursos desembolsables da cooperación galega.</i>	5.7.1. O 70-75% da axuda desembolsable xestionada pola DXRREE e UE canalízase a través de convocatorias públicas e o 25-30% a través de convenios.	32. Informes anuais da cooperación galega.
R.X.6. A cidadanía galega accede a unha información de calidade sobre os logros colectivos da cooperación galega na consecución dos ODS.	<i>L.A.6.1. Facilitar o acceso público a toda a información sobre as actividades de cooperación.</i>	<p>6.1.1. Grao de dispoñibilidade de información actualizada sobre toda as actividades da DXRREE e UE en cooperación na páxina web da cooperación galega.</p> <p>6.1.2. Nº de publicacións e actividades de difusión anual dos resultados da cooperación galega.</p> <p>6.1.3.. Unha análise intermedia de seguimento e unha avaliación final externas e independentes da execución do IV Plan director da cooperación galega realizadas e difundidas.</p>	<p>33. Páxina web da cooperación galega actualizada.</p> <p>34. Informes anuais da cooperación galega difundidos.</p> <p>35. Análise intermedia do IV Plan director realizada.</p> <p>36. Avaliación final do IV Plan director realizada.</p>